

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA
KÖZGYŰJTEMÉNYI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI IGAZGATÓSÁG

2015.

december

Képviselői összeférhetetlenség – EU tagállamok

Elemzés

AZ ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐK RÉSZÉRE

infoszolg

Képviselői Információs Szolgálat
infoszolg@parlament.hu

Készítették:

A KÉPVISELŐI INFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT MUNKATÁRSAI

Országgyűlés Hivatala

Közgyűjteményi és Közművelődési Igazgatóság

Képviselői Információs Szolgálat

Tel.: 441-4529, 441-6486

E-mail: infoszolg@parlament.hu

Az elemzés belső felhasználásra, az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.
A háttéranyag a téma külföldi jogi szabályozásának és gyakorlatának összefoglalását tartalmazza.

Lezárva: 2015. december 7.

További háttéranyagainkat megtalálhatja a parlamenti hálózaton
és az Országgyűlés honlapján elérhető információs oldalainkon:
<http://intra.parlament.hu/infoszolg/> | www.parlament.hu/infoszolg

Kérdéseivel és észrevételeivel forduljon bizalommal munkatársainkhoz!

TARTALOM

Bevezetés	2
Ausztria	2
Belgium	3
Bulgária	4
Ciprus	5
Cseh Köztársaság	6
Dánia	7
Egyesült királyság	7
Észtország.....	8
Finnország	9
Franciaország	10
Görögország	11
Hollandia	14
Horvátország	15
Írország.....	16
Lengyelország	17
Lettország	19
Litvánia.....	20
Luxemburg	22
Málta.....	22
Németország.....	24
Olaszország	25
Portugália	26
Románia	27
Spanyolország	28
Svédország	31
Szlovákia	32
Szlovénia	33

BEVEZETÉS

Az összeállítás az Európai Unió tagállamai parlamentjeinek, kétkamarás parlamentek esetében a képviselőházak összeférhetetlenségi szabályait foglalja össze. Forrásként az egyes országok angol nyelvre fordított alkotmányait, illetve a parlamentek honlapján található egyéb, vonatkozó törvények és rendeletek ugyancsak angol nyelven megjelent szövegét használtuk. Hollandiából a társintézmény (Kutatószolgálat) biztosította számunkra az összeférhetlenségi törvény fordítását. A rendelkezésre álló idő a rendelkezések felsorolását tette lehetővé, elemzésüket nem.

AUSZTRIA

Állami tisztségek

Az [Alkotmány](#) 59. cikke szerint senki sem lehet egyidejűleg a Nemzeti Tanács, a Szövetségi Tanács vagy az Európai Parlament tagja.

Az 59/A. cikk szerint azt a közalkalmazottat, aki nemzeti tanácsi vagy szövetségi tanácsi képviselő is egyben, a mandátumának gyakorlásához szükséges mértékben mentesíteni kell, vagy fel kell menteni szolgálata alól. A nemzeti tanácsi vagy szövetségi tanácsi képviselővé megválasztott közalkalmazott köteles évente közölni, hogy melyik szabály irányadó a jogszabály szerinti szolgálat alóli mentesítésére vagy felmentésére, és hogy az általa elvégzendő munka ellenőrzésének melyik módját választja.

Az Alkotmány szerint nem lehet képviselő:

- a szövetségi elnök (Alkotmány 61. cikk),
- a Számvevőszék elnöke (Alkotmány 122. cikk),
- a közigazgatási és legfelsőbb bíróság tagja (Alkotmány 134. cikk),
- az Alkotmánybíróság tagjai (Alkotmány 147. cikk).

Az Alkotmány 59/b cikke szerint a nemzeti tanácsi vagy szövetségi tanácsi képviselőivé megválasztott közalkalmazottak illetményének ellenőrzése végett egy Bizottságot kell létrehozni. Az [összeférhetlenségi törvény](#) szerint a Nemzeti Tanács tagjainak a Bizottságot 30 napon belül tájékoztatnia kell az esetleges vagyongyarapodásról.

Gazdasági tisztségek

A parlamenti képviselők kötelesek bejelenteni a magánvállalatokban (pl. részvénytársaság; banki, kereskedelmi, közlekedési és ipari zártkörű társaságok; tartományi hitelintézet és a kölcsönös biztosító társaságok stb.) betöltött vezetői tisztségüket valamint évente nyilatkozniuk kell havi jövedelmükről. A parlament összeférhetlenséggel foglalkozó bizottsága egyszerű többséggel határoz arról, hogy a képviselő folytathatja-e a bejelentett tevékenységet (lásd összeférhetlenségi törvény).

Egyéb

A [házaszabály](#) 2. §-a szerint a képviselő elveszti mandátumát,

- ha a képviselői fogadalomtételt nem teljesíti szabályszerűen, vagy korlátozásokkal/fenntartásokkal akarja azt teljesíteni;
- ha 30 napon belül nem foglalja el helyért a Nemzetgyűlésben;

- ha 30 napon túl nyomós ok miatt távol marad az ülésekről és/vagy a felszólítását követően sem igazolja távolmaradásának okát;
- valamint az összeférhetetlenségi törvény megnevezett eseteiben (pl. nyereségszerzés céljából hivatali visszaélést követett el).

Ha a fent említett esetek valamelyike az Elnök tudomására jut, akkor az Elnök erről tájékoztatja a Nemzetgyűlést, amely ezt követően egyszerű többséggel határoz. Abban az esetben, ha a Nemzeti Tanács nem hoz döntést, a döntést az Alkotmánybíróság hozza meg. Amikor az AB végzése a mandátum megszűnéséről megérkezik a Nemzetgyűlés elnökéhez, ő tájékoztatja az érintett személyt.

Az Alkotmány 141 §-a alapján az érintett képviselő mandátuma akkor szűnik meg, amikor a megválasztott új képviselő letétbe helyezi szavazójegyet az Országgyűlés Hivatalánál.

Ha a képviselő lemond mandátumáról, a lemondás akkortól érvényes, amikor a nyilatkozat beérkezik az elnökhöz, vagy a lemondó nyilatkozatban egy későbbi időpont van megjelölve.

A parlamenti képviselőknek tilos lobbitevékenységet folytatniuk, lehetőségük van azonban üzleti érdekeik megvalósítására és képviselőre, ha betartják az ezek bejelentésére vonatkozó szabályokat. (forrás: [Az Európai Unió antikorrupciós jelentése: 20 melléklet, Ausztria](#))

BELGIUM

Állami tisztségek

Az [Alkotmány 49 §-a szerint](#): „Ugyanazon személy egyidejűleg nem lehet mindkét kamara tagja.”

Az [50 §-a](#) kimondja: „A két kamara valamelyikének tagja, akit a király miniszterre nevezett ki és elfogadta a kinevezést, elveszti az üléseken való részvételi jogát, és mandátumát csak akkor szerzi vissza, ha a király megszüntette miniszteri tisztségét. Az érintett kamarában való utódlásának módozatairól törvény rendelkezik”.

Az [51 §-a](#) szerint: „A két kamara valamelyikének az a tagja, akit a szövetségi kormány a miniszteri tisztség kivételével bármilyen más fizetett hivatalba kinevezett, a tisztség elfogadása esetén azonnal elveszíti az ülésen való részvételi jogát, és a funkciót csak új választás esetén szerzi vissza.”

Az [1931. évi augusztus 6-ai törvény](#) 1. cikkelye szerint képviselő:

- nem tölthet be közhivatali funkciót (kivétel ez alól az oktatói tevékenység);
- nem nevezhető ki vallásügyi miniszternek;
- szövetségi közigazgatási ügyekben nem járhat el ügyvédként;
- nem lehet az Államkincstár alkalmazottja;
- nem jelölhető tartományi szinten kormányzóvá, alkormányzóvá, helyettes kormányzóvá, tanácsossá, jegyzővé;
- nem lehet kerületi megbízott;
- nem kaphat igazságügyi funkciót (bíró, ügyész);
- nem vállalhat tisztséget az Államtanácsban, a Kúriában, az Állami Számvevőszéknél;

– nem vállalhat aktív katonai szolgálatot.

Gazdasági tisztségek

Képviselő a fenti törvény értelmében nem vállalhat tisztséget állami vállalat igazgatótanácsában. Egyéb esetekben állami megbízóként vállalhat tisztséget, viszont a díjazása nem lehet több havi 672, 37 eurónál. Minden esetben igaz, hogy a képviselői munkán kívüli díjazás nem haladhatja meg a képviselői juttatások fél havi összegét.

A fenti törvény 5. cikkelye szerint képviselő fizetett állást kizárólag mandátumának lejártá utáni egy évvel vállalhat állami tisztségben.

Egyéb

Az [1931. évi augusztus 6-ai törvény](#) értelmében a képviselői eskü megszegése a képviselői mandátum megszűnését eredményezi.

Ugyancsak megszűnik a képviselő mandátuma, ha a képviselő állami kitüntetésben részesül (kivéve a katonai kitüntetéseket), illetve, ha a király nemesi címet adományoz neki.

BULGÁRIA

Állami tisztségek

Az [alkotmány](#) leszögezi, hogy a képviselők nem tölthetnek be más köztisztviselői állást, helyi közigazgatási, illetve állami tisztséget (68.§ (1)), beleértve a kormánytagságot is (68.§(2)). Aki tehát miniszteri tárcát kap, képviselői mandátumát hivatali szolgálata idejére szünetelteti.

Nem lehet képviselő az alkotmánybíróság, illetve bármely más bíróság tagja sem. (147.§(5)) Állami tisztségnek számít például a kormányzati bizottságban, illetve bármely kormány szervnél, hivatalnál betöltött megbízatás is.

A képviselők megbízatásuk időtartama alatt nem állhatnak fizetéssel járó alkalmazásban sehol, egyedül felsőoktatási intézmények irányító testületeiben, tanszékein, illetve a Bolgár Tudományos Akadémia vezető testületeiben foglalhatnak helyet, de egyszemélyi irányító hatáskörben ezekben az intézményekben sem szerepelhetnek. (Házszabály, 129.§(3))

Gazdasági tisztségek

Képviselők nem vehetnek részt kereskedelmi vállalkozások, szövetkezetek vezetőségében, felügyelő bizottságában (Házszabály, 130.§(2)) és nem állhatnak alkalmazásban olyan cégnél sem, amelynek több, mint fele részben az állam vagy egy helyi önkormányzat a tulajdonosa, illetve bármely vállalkozásnál, amely költségvetési támogatásban részesül.

Bármely pénzügyi érdekeltség nem összeférhetetlen önmagában a képviselői mandátummal, de bejelentés-köteles. Független szerződőként kapott díj vagy juttatás sem tilos.

Méltóságvesztés

Az alkotmány szerint képviselő elveszti mandátumát, ha szándékosan elkövetett bűncselekmény miatt jogerősen és nem felfüggeszthető módon szabadságvesztésre ítélik. (72.§(1))

Összeférhetetlenség vagy alkalmatlanság esetén az Alkotmánybíróság mondja ki a mandátum elvesztését.

Egyéb

A képviselő megválasztását követően egy héten belül nyilatkozatot köteles benyújtani, hogy nem rendelkezik a mandátummal összeférhetetlen megbízással, jövedelemmel, érdekeltséggel. Ha ellenben valamilyen összeférhetetlenség fennáll, azt egy hónap alatt meg kell szüntetnie.

Ha egy képviselő törvényjavaslatot nyújt be, illetve szavaz valamely indítványról, köteles előtte a meglévő és a tárgyban releváns személyes érdekeltségéről nyilatkozni. Ha azonban érintettségéről beszámolt, akár a szavazásban is részt vehet.

CIPRUS

Állami tisztségek

Az ország [alkotmányának](#) 70. cikkelye szerint „A képviselői megbízátság összeférhetetlen:

- a miniszteri hivatással,
- a közösségi kamarában való tagsággal,
- a helyhatósági tanácsban betöltött tisztséggel, ideértve a polgármestert,
- a fegyveres erőkből vagy biztonsági testületnél való szolgálattal,
- más állami vagy helyhatósági tisztséggel,
- valamint török közösséghez tartozó miniszter esetében a vallási tisztséggel.”

Az állami tisztség a következőket jelenti: „Köztársaság vagy a közösségi kamara közszolgálatában betöltött fizetett tisztség, amely a Köztársaság vagy a közösségi kamara ellenőrzése alatt áll, ideértve a köztisztviselői vagy közhasznú társaságnál betöltött tisztséget.”

Méltóságvesztés, egyéb

Az alkotmány 71. cikkelye szerint a képviselői tisztség megüresedik,

- ha a képviselő a fent felsorolt tisztségek valamelyikét viseli,
- ha olyan bűncselekményt követ el, amely miatt méltatlanná válna,
- illetékes bíróság választási bűncselekmény miatt elítélte,
- olyan szellemi fogyatékoságot ért el, amely alkalmatlanná teszi a képviselői megbízátság ellátására.

CSEH KÖZTÁRSASÁG

A képviselő egyidejűleg nem lehet a másik ház (Szenátus) tagja) ([Alkotmány](#) 21.§)

Állami tisztségek

Az Alkotmány szerint Képviselői Kamara (alsóház) tagja nem lehet köztársasági elnök, nem tölthet be bírói tisztséget és egyéb, törvényben meghatározott tisztségeket. ([Alkotmány](#) 22. §).

A képviselők nem tölthetnek be döntési jogkörökkel járó tisztségeket

- minisztériumokban és egyéb államigazgatási hivatalokban;
- ügyészségen és bíróságon;
- biztonsági szolgálatoknál, a Cseh Köztársaság fegyveres erőinél,
- a Számvevőszéknél,
- a Köztársasági Elnöki Hivatalban,
- a Képviselőház, illetve a Szenátus Hivatalában,
- az Ombudsman Hivatalában,
- a Cseh Köztársaság Földalapjánál és egyéb állami alapoknál. ([Összeférhetetlenségi törvény](#), 5.§ (3))

Gazdasági tisztségek

Jogszály tiltja a tisztségért járó juttatás felvételét: a teljes vagy részben az állam tulajdonában lévő vállalatok vállalatvezetési, felügyeleti szerveiben valamint a Cseh Nemzeti Bank felügyeleti testületében az állam képviseletét ellátó parlamenti képviselők (és szenátorok) e képviseleti tevékenységükért juttatást nem vehetnek fel. ([Összeférhetetlenségi törvény](#), 5.§ (1))

Egyéb

A képviselő mandátuma megszűnik többek között, ha mandátuma mellett olyan tisztséggel is rendelkezik, amely az Alkotmány, vagy más törvény szerint összeférhetetlen a parlamenti képviselői mandátummal. ([Házszabály](#) 6. §. f. pont)

A képviselőknek (más, a jogszabályban felsorol közhivatali tisztséget ellátó személyekkel együtt) bejelentést kell tenniük személyes érdekeltségeikről, egyéb tevékenységükről, hivatali idejük alatt szerzett vagyonukról, jövedelmeikről és az általuk elfogadott ajándékról. A személyes érdekeltségek vonatkozásában írásban kell bejelentést tenni a közhivatalt ellátó személy viszonyát az adott tárgyhoz, illetve arról, ha ránézve abból bármely személyes előnyt vagy hátrányt jelent a döntésben való részvétel, kivéve a nyilvánvaló előnyöket vagy hátrányokat. *A képviselőnek be kell jelentenie gazdasági érdekeltségeit, gazdasági vállalkozással fennálló partneri valamint társaságban betöltött tagsági viszonyát, gazdasági társaságban betöltött vezetői vagy felügyeleti pozícióit, illetve egyéb, nem közhivatali alkalmazásait.* ([Összeférhetetlenségi törvény](#) 7-9. cikkelyek) A képviselők bejelentéseit a Mentelmi és ügyrendi bizottság tartja nyilván és kezeli. A nyilvántartásban tárolt adatokhoz, dokumentumokhoz bárki igénylés útján ingyen hozzáférhet. (13. cikkely)

Az összeférhetetlenségi törvényben előírt szabályok megszegése estén közigazgatási bíróság jár el. A szabályok megszegése nem tartozik a büntetőjog alá. Amennyiben az eljárás során a büntetőjog megsértésnek gyanúja merül fel, az eljáró bíróság a megfelelő hatósághoz továbbítja az ügyet. (17-20 cikkelyek)

DÁNIA

Állami tisztségek

Az Alkotmány [30 §-a](#) szerint azok a közalkalmazottak, akik a Folketing (Parlament) választott tagjai, nem kötelesek engedélyt kérni a kormánytól megválasztásuk elfogadásához. A parlamenti képviselők viselhetnek önkormányzati tisztségeket is, ha erről pártjuk másképp nem rendelkezik.

Gazdasági tisztségek

A Házbizottság 1994-ben alkotott szabálya szerint a parlamenti képviselők nyilatkozhatnak gazdasági érdekeltségeikről és pénzügyi tevékenységükről (gazdasági társaságok vezető tisztségviselése, tulajdonrésze, pénzügyi tanácsadás, ingatlan befektetések). Az intézkedés célja, hogy átláthatóbbá tegye a közvélemény számára a parlamenti képviselők anyagi helyzetét. A nyilatkozattétel nem kötelező. (lásd [The Parliamentary system of Denmark](#)).

Ugyanakkor az egyes gazdasági társaságok élhetnek olyan kikötéssel, hogy ügyvezető igazgatói tisztséget a parlament tagja nem tölthet be az adott cégnél.

Méltóságvesztés

Az [Alkotmány 30. szakasz](#) értelmében „Minden személy, akinek választójoga van a Folketing választásokon, jogosult a Folketing tagja lenni, kivéve, ha olyan cselekmény miatt ítélték el, amely a közösség szemében érdemtelenné teszi arra, hogy a Folketing tagja legyen.”

EGYESÜLT KIRÁLYSÁG

Állami tisztségek

Az [1975. évi Képviselőházi diszkvalifikációs törvény](#) tartalmazza azon konkrét pozíciók [jegyzékét](#), amelyek összeférhetetlenek a képviselői mandátummal. Ez alapján a bírói tisztség viselése összeférhetetlen, diszkvalifikációt von maga után. Volt képviselők azonban viselhetnek bírói tisztséget mandátumuk lejártá után.

A képviselők nem lehetnek a fegyveres erők tagjai, nemzetbiztonsági szervezet tagjai, sem köztisztviselők (ez a kategória lefedi a fő állami tisztségeket). Képviselő lehet ügyvéd, de nem vállalhat fizetett érdekképviselést.

Gazdasági tisztségek

Képviselők viselhetnek vállalati vagy gazdasági tisztséget a képviselőház állásfoglalásai és [Magatartási Kódexe](#) (Code of Conduct) alapján. A viselhető tisztségek közt különbséget tesznek igazgatói vagy egyéb szakmai fizetett foglalkozások közt.

A Magatartási Kódex főleg a képviselőkkel kapcsolatos konfliktus helyzetek kezelését tárgyalja, a közérdeket a magánérdek elé állítva. A tiltó rendelkezések a konkrét gazdasági összefonódásokra és a közpénzek felhasználásra vonatkoznak.

Méltóságvesztés

Ha a képviselőt eltiltják közhivatal viselésétől összeférhetetlenség vagy hivatali visszaélés miatt, arról feljegyzés készül a Ház Lapjában, és választást írnak ki a képviselői helyére.

Az összeférhetetlenségi szabályok betartásának ellenőrzésére külön rendszere van a képviselőháznak. A [Parlamenti Normák Biztosánál](#) (Parliamentary Commissioner for Standards) tehetnek panaszt a képviselők ellen képviselőtársaik vagy állampolgárok (pl. képviselői költségtérítéssel való visszaélés vagy összeférhetetlenség esetén). A biztos jelentést készít a Committee on Standards számára, amely ezt követően ajánlásokat fogalmaz meg a képviselőháznak.

Egyéb

A képviselők magán és közéleti tevékenységét a [Tagok Gazdasági Érdekeltségeinek Jegyzékében](#) vezetni kell. 10 különböző kategóriában kell vagyonyilatkozatot tenniük a képviselőknek. Az adatok nyilvánosak. A képviselők apparátusa külön nyilvántartást vezet gazdasági érdekeltségeiről.

A képviselőknek nem kell minden típusú személyes vagyonukról elszámolniuk, a Jegyzékben szereplő kategóriákban kell csupán (pl. földbirtok, részvények). Bevételi forrásai közül is csak azokat kell megjelölnie, amely parlamenti forrásból vagy kapcsolatkból; írásból; tanácsadói minőségből fakadnak.

ÉSZTORSZÁG

Állami tisztségek

Az Alkotmány [63 §-a](#) szerint a parlament tagja nem viselhet semmilyen más közhivatalt, viszont felmentést kap a védelmi erőkhöz való szolgálat alól mandátumának idejére. A parlamenti képviselő megbízatását felfüggesztik, ha kinevezik a köztársaság kormányába. De megbízatása újra érvényessé válik, ha ilyen kötelezettségei alól felmentik.

Gazdasági tisztségek

A [Képviselők jogállásáról](#) szóló törvény szerint parlamenti képviselő nem lehet felügyelő bizottsági tag a Nemzeti Bankban, nem folytathat ez idő alatt ügyvédi tevékenységet, nem viselhet tisztséget egyetlen olyan cégben sem, melynek részben az állam tulajdonosa.

Méltóságvesztés, egyéb

Az Alkotmány [64 §-a](#) szerint a parlament tagjának megbízatása hivatali idejének lejárta előtt megszűnik, ha:

- más közhivatalt vállal;
- jogerős bírósági ítélet bűnösnek találja;
- lemond a törvényben meghatározott eljárásokkal összhangban;
- a Nemzeti Bíróság állandó jelleggel alkalmatlannak találja kötelezettségeinek teljesítésére;
- elhalálozik.

FINNORSZÁG

Állami tisztségek

[Finnország Alkotmányának](#) 27. cikke (2-3) szerint „katonai tisztséget viselő személy nem választható meg képviselőnek”. A képviselői megbízás továbbá összeférhetetlen az alábbi állami tisztségekkel:

- köztársasági elnök,
- a kormány igazságügyi főbiztosa,
- a parlamenti biztos (ombudsman),
- a Legfelsőbb Bíróság bírója,
- a Legfelsőbb Közigazgatási bíróság bírója,
- legfőbb ügyész.

A képviselői megbízás azon a napon megszűnik, amikor a képviselőt e posztok valamelyikére megválasztják vagy kinevezik.

Képviselővé választása esetén a köztisztviselő fizetés nélküli szabadságra jogosult a mandátum idejére, vagy saját döntése szerint lemondhat köztisztviselői pozíciójáról ([GRECO](#), 2013:15-16).

Gazdasági tisztségek

Finnországban a képviselők betölthetnek gazdasági tisztségeket. A külső érdekeltségekre vonatkozó beszámolási kötelezettséget az Edunskunta honlapján található [információk alapján](#) mutatjuk be.

A finn parlament 1995 óta kért információt a képviselők külső érdekeltségeiről, azonban a tájékoztatásban való részvétel önkéntes volt. A beszámolási kötelezettségről 2015. január 21-én rendelkeztek.

A Parlament eljárási szabályzata szerint a képviselő köteles beszámolni a parlamentnek minden olyan külső érdekeltségéről és ebből származó jövedelemről, ami képviselői tevékenységének megítélését befolyásolhatja:

- azon feladatok és kötelességek, melyek nem a képviselői tisztségből fakadnak és az ezekből származó jövedelmek, ha éves szintjük meghaladja az 5 000 eurót,
- üzleti tevékenységek és az ezekből származó jövedelmek, ha éves szintjük meghaladja az 5 000 eurót,
- üzleti vagy befektetői tevékenység során szerzett részesedések,
- üzleti vagy befektetői tevékenységre felvett kölcsönök és ezek fedezete.

Ezen információkat a nyilvánosság számára elérhetővé kell tenni.

Méltóságvesztés

Az [Alkotmány](#) 27. cikke értelmében: A képviselői megbízatás megszűnik abban az esetben is, ha a képviselő elveszíti választójogát.

A méltóságvesztés kérdését az [Alkotmány](#) 28. cikke szabályozza. Eszerint:

„(2) A Parlament kérésére felmenti a képviselőt, amennyiben úgy ítéli meg, hogy a felmentésnek alapos indoka van.

(3) Amennyiben a képviselő súlyosan és ismételten elhanyagolja képviselői feladatait, a Parlament, az Alkotmányjogi Bizottság véleményének kikérése után, megfosztja tisztségétől végérvényesen vagy meghatározott időre, a leadott szavazatok kétharmados többségével elfogadott határozatban.

(4) Amennyiben a megválasztott képviselőt szándékos vagy választási bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen szabadságvesztésre ítélik, a Parlament megvizsgálja, hogy folytathatja-e képviselői megbízatását. Amennyiben a bűncselekmény olyan súlyú, hogy a képviselő elveszítette a megbízatásához szükséges bizalmat és megbecsülést, a Parlament, az Alkotmányjogi Bizottság véleményének kikérése után, kijelenti a képviselői megbízatás megszüntét, a leadott szavazatok kétharmados többségével elfogadott határozatban.”

FRANCIAORSZÁG

Állami tisztségek

Sem a kormány ([Alkotmány](#), 23.§), sem az Alkotmánytanács ([Alkotmány](#), 57.§) tagjai nem lehetnek egyidejűleg képviselők, s az Ombudsmani és Ombudsman-helyettesi hivatal is összeférhetetlen a képviselői mandátummal ([Alkotmány](#), 71.1.§).

A további részletszabályokat a választási törvény ([Code électoral](#)) tartalmazza. Eszerint a képviselői mandátummal összeférhetetlen

- az ombudsmani és ombudsman-helyettesi tisztség (130.§);
- a közszolgálati törvény (Code du service national) hatálya alá tartozó hivatal betöltése ([131.§](#));
- az államfői tisztség;
- a szenátori megbízatás ([137.§](#));
- az európai parlamenti mandátum ([137.1.§](#));
- a Gazdasági, Társadalmi és Környezetvédelmi Tanács tagsága ([139.§](#));
- a bírói, ügyészi tisztség ([140.§](#));
- az egynél több regionális, helyi, városi tanácsban betöltött tagság ([141.§](#));
- a nem választott állami hivatalt betöltők, kivéve az egyetemi oktatók és kutatóintézetek vezetői ([142.§](#));
- külföldi állam vagy nemzetközi szervezet megbízatása révén betöltött, fizetéssel járó megbízatás ([143.§](#));

Bármely kormányzati megbízatást legfeljebb hat hónapra vállalhat el egy képviselő ([144.§](#)).

A képviselők ügyvédként tovább praktizálhatnak, de az állam, állami vállalat, közintézmény ellen nem vállalhatnak jogi védelmet ([149.§](#)).

Gazdasági tisztségek

Összeférhetetlen a képviselői és szenátori megbízatás a vállalatvezetői vagy vezérigazgatói, illetve helyettesi státussal is, ha a szóban forgó cégek vagy társaságok állami szubvenciót

kapnak, vagy állami megbízásért pályáznak, és összeférhetetlen a pénzügyintézetek vezető posztjaival is (Választási törvény, [145.§](#))

Képviselők nem vállalhatnak vezető tisztséget profitorientált ingatlanforgalmazó, illetve befektetési tevékenységet végző cégnél sem.

Egyéb

A parlamenti mandátumát akkor veszítheti el egy képviselő, ha:

- nem teszi le a képviselői esküt;
- összeférhetetlenség áll fenn a képviselői mandátummal, amelyet nem szüntet meg;
- nem nyújt be vagyon- és érdekeltségi nyilatkozatot.

A mandátum megszűnését az Alkotmánytanács mondhatja ki.

Az állam szolgálatában állók esetén a hivatal letételét követően még egy meghatározott türelmi időnek kell eltelnie ahhoz, hogy valaki képviselői mandátumért indulhasson a választásokon:

- aki prefektus volt, megbízatásának lejártja után még három évig nem indulhat abban a választókerületben képviselői mandátumért, amely maga korábban joghatósággal rendelkezett (Választási tv, [132.§ \(1\)](#)).
- a hivatal letétele utáni egy éves türelmi idő vonatkozik a következő tisztségek betöltőire (Választási törvény, [132.§ \(2\)](#)):
  - alprefektusok, prefektusi főtitkárai, prefektusi kabinetek vezetői, prefektusi hivatalok irányítói;
  - a régiók élén álló főtitkárok;
  - a közigazgatás bármely szintjén vezető tisztséget betöltők;
  - egyetemi rektorok, tanfelügyelők,
  - a munkaügyi felügyelők;
  - az állami központi és területi pénzügyigazgatási szervek irányítói;
  - a nemzeti bank központi és területi vezetői;
  - a bírák;
  - a csendőrség, rendőrség, katonaság területi irányítói és helyetteseik;
  - a regionális egészségügyi felügyeleti hatóságok vezetői és helyetteseik;
  - egészségügyi intézmények vezetői;
  - tűzoltóság és mentőszolgálat központi és területi irányítói;
  - az állami számvevőszék központi és területi vezetői.

GÖRÖGORSZÁG

Állami tisztségek

Az [Alkotmány 56 §-a \(1\) bekezdése](#) szerint :

”Fizetett állami tisztségviselők, hivatalnokok, a közszféra más alkalmazottai, a fegyveres erők vagy a biztonsági szervek tagjai, a helyi önkormányzat vagy más közjogi jogi személy, valamint azon vállalkozás alkalmazottai, amely vállalkozás igazgatóságát az állam közvetlenül vagy közvetve, közigazgatási aktussal vagy részvényesi minőségében kinevezi és a helyi

önkormányzati vállalkozások alkalmazottai nem jelölhetők, és nem választhatók meg képviselővé, amennyiben előzetesen tisztségükről nem mondtak le. Ez a lemondás csak írásban érvényes. A lemondott katonai tisztviselők semmilyen körülmények között nem térhetnek vissza az aktív szolgálatba. A másodfokú önkormányzat egyszemélyes választott szervei nem jelölhetők és nem választhatók képviselővé abban az időben, amelyre választották, lemondásuk esetén sem.”

A fenti bekezdés korlátozásai nem vonatkoznak a felsőoktatási intézmények oktatóira.

56 §-a (3) bekezdése értelmében:

„A következő személyek nem jelölhetők és nem választhatók képviselővé azon a helyen, ahol szolgáltak, illetve azon a helyen, ahol a helyi hatóságuk a négyéves parlamenti ciklus utolsó tizennyolc hónapjában működött:

a) kormányzó, kormányzó-helyettes, igazgatótanácsi elnök, közjogi jogi személyek irányítója vagy vezetője, az egyesület, az állami magánjogi jogi személyek, valamint azon közjogi vállalkozás kivételével, amely vállalkozás igazgatóságát az állam közvetve vagy közvetlenül, közigazgatási aktussal vagy részvényesi minőségében kinevezi;

b) a 101/A. cikk szerint alapított és működő független hatóság, valamint a törvény alapján függetlennek vagy szabályozónak tekintett hatóság tagjai;

c) a fegyveres erők és a biztonsági szervek vezetői vagy magas beosztású tisztjei;

d) a közsféra, helyi önkormányzati hivatal vagy vállalkozás fizetett alkalmazottai, valamint az a) pontban meghatározott jogi személy vagy vállalkozás osztályvezetője, vagy más azonos beosztású személy, a törvényben meghatározottak szerint. Ezen alkalmazottak, akik szélesebb helyi hatáskörrel rendelkeznek akkor esnek a tevékenységi területükön kívüli választási körzetre vonatkozó, ezen bekezdésben meghatározott korlátozás alá, ha főosztályvezetői, vagy más, ezzel azonos beosztásban vannak, a törvényben meghatározottak szerint;

e) minisztériumi, önálló államtitkársági vagy országos vagy területi, általános vagy különleges államtitkárok, valamint azok a személyek, akiket törvény ebbe a csoportba sorol.”

Az állami képviselők nem esnek a fenti bekezdés korlátozása alá.

A (4) bekezdés szerint:

„Azok a polgári tisztviselők és katonai személyek, akik a törvény értelmében kötelesek egy bizonyos ideig szolgálatban maradni, e kötelezettségük tartama alatt nem jelölhetők, és nem választhatók meg képviselővé.”

Gazdasági tisztségek

57 §-a (1) bekezdése kimondja:

„A képviselői minőség összeférhetetlen az olyan vállalkozásnál betöltött tulajdonosi, társtulajdonosi, részvényesi, igazgatói, ügyintézői, igazgatótanácsi tagsági, vezetői minőséggel, valamint ezek helyetteseinek minőségével, amely

a) a köz számára végez munkát, tanulmányt, felmérést vagy szolgáltatást, vagy fejlesztési vagy beruházási tárgyú hasonló szerződést köt a közszférával;

b) különleges elbánásban részesül;

c) rádió-, televízióállomást vezet, vagy ilyen van a tulajdonában, illetve Görögországban országos napilapot ad ki;

d) koncesszióval közszolgáltatást, közvállalkozást vagy közhasznú vállalkozást folytat;

e) kereskedelmi célzattal állami ingatlant bérel.

Ezen bekezdés alkalmazásában közszférának minősülnek a helyi önkormányzati szervek, más közjogi jogi személyek, állami magánjogi jogi személyek, közvállalkozások, helyi önkormányzati vállalkozások, valamint azon vállalkozások is, amelyek igazgatóságát az állam közvetve vagy közvetlenül, közigazgatási aktussal vagy részvényesi minőségében kinevezi. A vállalkozások részvényesei akkor esnek ezen bekezdés korlátozásai alá, ha részvényük meghaladja az összes részvény egy százalékát.

A képviselői minőség szintén összeférhetetlen más hivatal gyakorlásával. A képviselői minőséggel összeférhető tevékenységeket, a jövedelemmel és biztosítással kapcsolatos kérdéseket és a képviselők hivatásukba való visszatérését megbízatásukat követően külön törvény szabályozza.

Az előző tevékenységek semmilyen körülmények között nem vonatkozhatnak a vállalkozások alkalmazottaira és jogi vagy más tanácsadóira az a)–d) pontok esetében.

Méltóságvesztés, egyéb

Az ország alkotmányának [55 §-a](#) értelmében az a képviselő, akinek választójoga megszűnik, a törvény erejénél fogva elveszíti képviselői megbízatását.”

Az [57 §](#) rendelkezéseinek megsértése a képviselői megbízatástól való megfosztást vonja maga után.

Azoknak a képviselőknek, akikre az 57 § rendelkezései vonatkoznak, választásuk végleges megerősítése utáni nyolc napon belül választaniuk kell a képviselői megbízatás és a másik tevékenység között. Amennyiben e határidőn belül nem nyilatkoznak, a törvény erejénél fogva elveszítik képviselői megbízatásukat.

Továbbá azok a képviselők, akik olyan feladatokat teljesítenek, vagy olyan tevékenységet végeznek, melyet az alkotmány választási akadálynak minősít, vagy a képviselői megbízatással összeférhetetlen elveszítik képviselői megbízatásukat.

HOLLANDIA

Állami tisztségek

Az [Alkotmány](#) 56. cikke szerint képviselő az lehet, aki nincs kizárva a választójogból, vagyis:

- Hollandiában állandó lakóhellyel rendelkezik,
- nem követett el olyan bűncselekményt, ami miatt bírósági határozattal legalább egyévi szabadságvesztésre ítélték, és akinek ennek során egyidejűleg a választójogát megvonták;

Az Alkotmány 57. cikke szerint:

- Senki nem lehet tagja egyszerre mindkét háznak.
- A parlamenti képviselő nem lehet miniszter, államtitkár, az Államtanács tagja, a Számvevőszék tagja, nemzeti ombudsman vagy ombudsman helyettes, a Legfelsőbb Bíróság tagja, a Legfelsőbb Bíróság általános ügyésze vagy főtanácsnoka.
- Az egyéb, képviselői mandátummal összeférhetetlen közhivatalokat a parlament külön törvényben szabályozhatja.

A States General és az Európai Parlamenti képviselők összeférhetetlenségéről szóló törvény 2. cikke értelmében a képviselő nem lehet továbbá:

- királyi biztos
- katonai fegyveres testületek aktív szolgálatban lévő tagja
- az Államtanács, a Számvevőszék vagy a Nemzeti Ombudsman hivatalának tisztviselője
- minisztérium hivatalnok, illetve a minisztérium alá tartozó intézmények, szolgáltatók vagy vállalatok tagjai
- a Munkavállalói Biztosítási Ügynökség (Employee Insurance Agency) Igazgatóságának, vagy a Társadalombiztosítási Banknak a tagja
- felügyelő bizottság tagja
- a Királyság képviselője (Bonaire, Sint. Eustatius és Saba szigetek képviselői)

Gazdasági tisztségek

A gazdasági tisztségekre vonatkozóan nincsenek összeférhetetlenségi szabályok.

Egyéb

A Képviselőház [Házaszabályának](#) 3. szakasza értelmében a képviselői mandátum megszűnik, ha:

- az adott képviselő nem teljesíti a mandátumából fakadó kötelezettségeit, vagy
- a képviselői mandátummal összeférhetetlen hivatalot visel (automatikus megszűnés)

Az első esetről a házelnök dönt, és erről értesíti az érintett képviselőt. Ha a képviselő nem ért egyet a házelnök ezen döntésével, kikérheti a ház véleményét a kérdésben. Ezt követően az alsóház képviselőiből álló bizottság vizsgálja ki az ügyet. A bizottsági jelentés publikálását követően meghozzák a végső döntést az ügyben.

HORVÁTORSZÁG

Állami tisztségek

A [Horvát Parlament képviselőinek választásáról szóló törvény](#) 9. cikke alapján a képviselők nem tölthetik be egyidejűleg az alábbi tisztségeket:

- a Horvát Köztársaság Alkotmánybíróságának bírója
- államügyész, államügyész-helyettes
- ombudsman, ombudsman-helyettes
- miniszterelnök vagy miniszterelnök-helyettes
- miniszter vagy a Horvát Köztársaság kormányának egyéb tagja
- miniszterhelyettes, államtitkár
- államigazgatási intézmény vezetője vagy vezető-helyettese
- a Horvát Köztársaság kormányának főtitkára
- minisztériumi főtitkár
- kormányzati hivatal/ügynökség vezetője
- a miniszterelnöki kabinet vezetője
- a Nemzetbiztonsági Tanács Hivatalának vezetője
- nagykövet
- általános konzul
- megye előljárója (Župan), vagy megye előljáró-helyettes (podžupan)
- Zágráb polgármestere, vagy polgármester-helyettese
- katonai fegyveres erő aktív szolgálatot teljesítő tagja
- katonai fegyveres erők alkalmazottai (senior or junior employee)
- vállalat igazgatóságának tagja
- többségi állami tulajdonban lévő intézmény vagy nem-költségvetési alap tagja
- olyan jogi személy vezetője, melyet törvény kötelez arra, hogy jelentést tegyen a parlamentnek

Ha a képviselő a mandátumával összeegyeztethetetlen hivatalt tölt be, akkor az összeférhetetlenség ideje alatt felfüggesztik képviselői mandátumát és a házszabály által meghatározott módon helyettesítik. A mandátum felfüggesztése nem tarthat 6 hónapnál tovább.

Gazdasági tisztségek

A képviselő tagja lehet olyan vállalatnak vagy jogi személynek, mely üzleti tevékenységének célja a profitszerzés. Ha azonban a tulajdonosi részesedése meghaladja a 0,5 százalékot, akkor a képviselői mandátuma idején a döntéshozási jogait másra kell átruháznia.

Egyéb

A parlamenti mandátum megszűnik, ha:

- a képviselő lemond,
- jogerős bírósági ítélet tiltja el,
- jogerős bírósági ítélet 6 hónapnál hosszabb felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte,
- a képviselő meghal.

Parlamenti képviselő lehet minden 18. életévét betöltött horvát állampolgár.

Nem indulhat a parlamenti választáson jelöltként:

- az Alkotmánybíróság bírái
- a bírói testület tagjai
- nagykövetek és általános konzulok
- állami és helyi önkormányzati tisztviselők
- fegyveres erők aktív tisztjei
- többségi állami tulajdonban lévő vállalatok és intézmények igazgatósági tagjai

Forrás: [IPU](#), 2015

ÍRORSZÁG

Állami tisztségek

A [Választási törvény](#) (1992. évi 23. törvény) 41. paragrafusa sorolja fel azokat az állami tisztségeket, amiket megválasztott képviselő nem viselhet.

Nem lehet képviselő az ír rendőrség (Garda Síochána) tagja; a honvédség tagja; köztisztviselő; az Európai Unió Bizottságának, Számvevőszékének tagja, bírāja, főtanácsnoka vagy hivatalvezetője.

Gazdasági tisztségek

Képviselői pártatlanságot nem sértő bármely gazdasági állást betölthetnek a képviselők. Közhivatalalt ellátó képviselő nem vállalhat el gazdasági igazgatói állást, legfeljebb olyan esetben, ahol semmilyen pénzügyi ellenérdek nem áll fenn.

Gazdasági pozíciókról és érdekeltségekről vagyonbevallást kell tenniük a képviselőknek.

2015-ben született meg a [Lobbyi törvény](#), amely szigorúan szabályozza a lobbizást a parlamentben. Célja a közfeladat és magánérdek elválasztása. Az átláthatóság érdekében nyilvántartást vezetnek minden lobbizó képviselőről.

1995. évi [22.](#) és a 2001. évi [31.](#) etikai törvények célja a potenciális és tényleges összeférhetetlenség megakadályozása a közhivatalokban. Ennek érdekében nyilvánosságra kell hozni az érdekeltségeket. A képviselőknek évenként kell vagyonnyilatkozatot tenniük a törvényben megszabott lista alapján (díjazások, érdekeltségek, részvény, ingatlan stb.)

Az Etikai törvény szabályozza, hogy a Standards Commission előtt írásban kell nyilatkozatot tennie a képviselőnek, (vagy olyan személynek, akinek tudomása van valaki vagyoni érdekeltségéről) szavazás vagy felszólalás előtt, ha az adott tárgyalás kapcsán érdekellentéte áll fenn.

[Magatartási Kódex](#) (Code of Conduct) a Dáil Éireann (ír képviselőház) tagjai számára előírja, hogy mely konkrét körülmények fennállása kapcsán beszélünk összeférhetetlenségről. Szélesebb körben és részletesebben határozza meg ezek körét, mint az etikai törvények. A kódex szerint összeférhetetlenség áll fenn, ha a képviselő olyan ügyben dönt vagy vesz részt, amelyben pénzügyi érdekeltségei vannak, vagy jogtalan előnye származik valamely csoport tagjaként. A kódex különbséget tesz a tisztséget viselő és nem viselő képviselők közt. Az

általános közbeszerzési szabályok vonatkoznak a képviselőkre, a közpénzek felhasználását azonban szigorúan ellenőrzik. Csak és kizárólag célnak megfelelő felhasználást ír elő a magatartási kódex. Ezzel való visszaélés bűncselekménynek minősül (lopás, hűtlen kezelés, csalás).

Az összeférhetlenségi szabályok jelenlegi reformja a nem pénzügyi előnyökből fakadó érdekellentétek kiszűrését célozza.

Méltóságvesztés

Amennyiben a képviselő olyan tevékenységet folytat, amely összeférhetetlen, fel kell számolnia ezen okot, vagy elveszti mandátumát.

Mandátuma lejártá után mindennemű összeférhetlenség alól mentesülnek a volt képviselők. Azonban korábban élvezett jogosultságaikat nem használhatják (pl. információszerzés, lobbitevékenység)

Egyéb

A képviselők pénzügyi érdekeltségeit feltüntetik a Members' Interests of Dáil Éireann jegyzékben.

A képviselők nem fogadhatnak el ajándékokat, mert ezek sértik a pártatlan érdekképviselést. A nem közhivatalt vállalók számára a törvény nem tiltja ajándékok elfogadását azonban azokat nyilvánosságra kell hozni. Ezek értéke egy évben nem haladhatja meg a 650 eurót. Ezek a szabályok ugyanakkor ellehetetlenítik a választási kampány alatti politikai támogatások, adományok elfogadását.

Képviselők nem fogadhatnak el magánszemélyektől vagy magánvállalkozásoktól olyan ajánlatokat, amely utazási költségtérítést vagy szállást biztosít a hivatalt viselő képviselő számára.

LENGYELORSZÁG

A Szejm képviselője egyidejűleg nem lehet szenátor ([Alkotmány](#)102. cikk)

Állami tisztségek

A képviselő nem lehet:

- a Lengyel Nemzeti Bank elnöke,
- az Állami számvevőszék elnöke,
- az állampolgári jogok biztosa vagy helyettese,
- gyermekjogi biztos vagy helyettese,
- a Monetáris Tanács tagja,
- a Nemzeti Rádió és Televízió Tanács tagja,
- nagykövet,
- a Szejm Hivatalának alkalmazottja,
- a Szenátus hivatalának alkalmazottja,

- a Köztársasági Elnöki Hivatal alkalmazottja
- kormányzati adminisztráció alkalmazottja, kivéve a minisztert és az államtitkárt.

Ezen túl

- bíró
- ügyész,
- a polgári szolgálat tisztviselője,
- szolgálatban lévő katona,
- rendőr
- államvédelemben szolgálatot teljesítő személy nem gyakorolhat képviselői megbízatást.

Az alkotmányban meghatározott összeférhetlenség abszolút és fennállása esetén mandátumvesztés keletkezik.

Emellett törvény megállapíthat még olyan okokat is, amelyek összeférhetetlenek a képviselői megbízatással. ([Alkotmány](#) 103. cikk)

Így a **Képviselők és Szenátorok Mandátumgyakorlásáról szóló törvény** ([Act on the Exercise of the Mandate of a Deputy or Senator](#)) (AEMDS).12 A Act of 9 May 1996, Dz.U.11.7.29) további összeférhetlenségeket állapít meg. Így képviselő nem lehet alkalmazásban

- az Alkotmánybíróságon,
- az Állami Számvevőszéknél,
- az Ombudsmani Hivatalnál,
- a nemzeti Műsorszóró Tanácsnál,
- a Nemzeti Választási Hivatalnál,
- a Nemzeti Munkaügyi Felügyeletnél,
- helyi önkormányzatoknál,
- bíróságon vagy ügyészségen adminisztratív munkakörben. (fenti törvény 30 (1) cikkelye)

Az e törvényben meghatározott összeférhetlenség relatív és fennállása esetén parlamenti eljárás zajlik le.

Egyéb jogszabályok további összeférhetlenségeket állapítanak meg. Így képviselő nem lehet:

- a Legfőbb Ügyészség Hivatalának elnöke,
- a Személyes Adatok Védelmi Biztosa,
- a Nemzeti Egészségügyi Alap elnöke, vagy helyettese

Ezen kívül a képviselői mandátum összeférhetetlen egyéb, politikai jellegű tisztségekkel. A szejm tagja nem lehet

- EP képviselő,¹ (ezt a lengyel [választási törvény](#) is kimondja)
- polgármester vagy annak helyettese,
- helyi önkormányzat tanácsnoka.²

¹. Act Election Code of 5th of January 2011, chapter VI “European Parliament elections”(Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy, w szczególności dział VI „Wybory do Parlamentu) forrás: Europejskiego”

² Forrás: [Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors, Evaluation report, Poland](#), 2012. Európa tanács GRECO dokumentum, 17.o.

Gazdasági tisztségek

A képviselők nem végezhetnek semminemű üzletű tevékenységet, amelyből számukra állami vagy önkormányzati tulajdonból származó előny származik, illetve ilyen tulajdont nem szerezhetnek meg. ([Alkotmány](#) 107. cikkely (1))

A [Mandátumgyakorlásról szóló törvény](#) kimondja, hogy a képviselő (és a szenátor) köteles a házelnöknek bejelenteni, ha egyéb keresőtevékenységet kíván folytatni, kivéve a szerzői jog és az ahhoz kapcsolódó jogok védelme alá eső tevékenységet.

Képviselő nem folytathat olyan egyéb tevékenységet, amely a választóknak a mandátumgyakorlásba vetett bizalmát veszélyeztetné. Ugyanezen okból nem fogadhat el ajándékokat sem. A képviselő nem hivatkozhat képviselői mandátumára egyéb tevékenysége végzése során illetve saját javára vagy másokkal végzett üzleti tevékenysége során. (33. cikkely)

A képviselő (és a szenátor) nem folytathat saját javára vagy mással olyan üzleti tevékenységet, amely során állami vagy önkormányzati vagyont használ fel. *Képviselő nem tölthet be vezetői, felügyeleti vagy számvevői tisztséget olyan vállalkozásokban, amelyben állami vagy önkormányzati részesedés van.*

Képviselőnek (szenátornak) nem lehet 10 %-nál nagyobb részesedése olyan kereskedelmi cégben, amelyekben az állam vagy önkormányzati jogi személyek vagy azok képviselői is részt vesznek. (34. cikkely)

Méltóságvesztés

Az [Alkotmány](#) 107. cikkelye (1) pontban megfogalmazott tilalom (olyan üzleti tevékenység folytatása, amely során a képviselő számára állami vagy önkormányzati tulajdonból származó előny keletkezik vagy származik, illetve ilyen tulajdon megszerzése) megszegése esetén lefolytatott bírósági eljárás mandátumvesztést eredményez. (Alkotmány 107. cikkely (2)) Ugyanezt a [Választójogi törvény](#) is kimondja (Választójogi törvény, 247. cikkely, 1§(3))

Az igazságügy miniszter 14 napon belül elküldi a végzéssel kapcsolatos, a Nemzeti Büntető Nyilvántartásból nyert információkat a Szejm elnökének. Ilyen információ a jogerősen büntetendő cselekményért vagy szándékos adózási bűncselekményért börtönbüntetésre ítélt képviselőre vonatkozó bírósági végzés vagy a közügyektől való eltiltásról szóló végzés is. (248. cikkely 2§)

LETTORSZÁG

Állami tisztségek

Lettországban az [összeférhetetlenségi törvény](#) 7. cikke (2) sorolja fel azokat a tisztségeket, melyeket a képviselők megbízatásuk idején is betölthetnek. Eszerint:

- betölthetnek a törvény által meghatározott vagy a Saeima által ratifikált nemzetközi egyezményeknek megfelelő tisztségeket;
- vállalhatnak szakszervezeti, egyesületi, alapítványi tisztségeket, politikai pártban, pártszövetségben vagy egyházi szervezetben betöltött tisztségeket;

- dolgozhatnak tanárként, tudósként, orvosként, hivatásos sportolóként vagy végezhetnek alkotómunkát;
- elláthatnak a Saeima-ban vagy a kormányban egyéb pozíciókat és munkákat, amennyiben azt a Saeima által hozott döntés vagy kormányrendelet meghatározza;
- betölthetnek tisztségeket nemzetközi szervezeteknél és intézményeknél, amennyiben azt a Saeima által hozott döntés vagy kormányrendelet meghatározza.

Gazdasági tisztségek

Azon képviselők, akiket vállalkozóként bejegyezték a cégjegyzékbe, és üzleti tevékenységük mezőgazdasághoz, erdőgazdálkodáshoz, halászathoz vagy falusi turizmushoz kapcsolódik, mandátumuk idején is folytathatják e tevékenységüket külön engedély nélkül ([összeférhetetlenségi törvény](#), 7. cikk (10)).

Méltóságvesztés

A [Saeima eljárási szabályzata](#) szerint az a képviselő, akit bűncselekményért elítéltek, kizárásra kerül a parlamentből az ítélet hatályba lépésekor (18. cikk (1)).

A 18. cikk (2) szerint a Saeima döntése alapján a parlamentből kizárható az a képviselő, aki:

- a választási törvény megsértésével nyerte el mandátumát;
- nem rendelkezik a hivatalos nyelv megfelelő szintű ismeretével a tisztsége ellátásához;
- olyan tisztséget tölt be, ami a képviselői mandátumával összeférhetetlen;
- az adott ülészak üléseinek több mint feléről hiányzott megfelelő indok hiányában;
- korlátozottan beszámítható állapotban bűncselekményt követett el, vagy a bűncselekmény elkövetése után mentálisan sérültté vált.

LITVÁNIA

A képviselői összeférhetetlenséget az [Alkotmány](#) és a [Házszabály](#) is szabályozza.

Állami és gazdasági tisztségek

Az Alkotmány 60. cikkelye kimondja:

„(1) A képviselők megbízatása, a Parlamentben végzett tevékenység kivételével,

összeegyeztethetetlen bármely más állami intézményben vagy szervezetben vállalt szolgálattal, valamint a kereskedelemben, üzleti vagy más magánintézményben vagy vállalatnál végzett munkával. Hivatali idejük alatt a képviselők mentesek a katonai szolgálat alól.

(2) Miniszterelnökké vagy miniszterré csak képviselő nevezhető ki.

(3) A képviselők díjazásban részesülnek, és parlamenti tevékenységükből eredő minden költségüket az állami költségvetés megtéríti. A képviselő az alkotó tevékenységért kapott juttatás kivételével semmilyen juttatást nem kaphat.

(4) A képviselők kötelességeit, jogait, működésük garanciáit törvény állapítja meg.”

Képviselői munkáján kívül csak olyan tevékenységet folytathat, amely harmadik félre nézve nem jelent kötelezettségeket, például gazdálkodhat. Minden kiegészítő tevékenységet a Mentelmi, etikai és mandátumvizsgáló bizottság felé jelentenie kell.

Méltóságvesztés, mandátumvesztés

Az Alkotmány 63. cikkelye szerint:

„A parlamenti képviselő megbízatása véget ér:

a) megbízatása időtartamának lejártával, vagy a rendkívüli választásokon megválasztott

Parlament első ülésének összehívásával,

b) halállal,

c) lemondással,

d) a bíróság cselekvőképtelennek nyilvánító határozatával,

e) a mandátum vádemelési eljárás keretében történő visszavonásával,

f) abban az esetben, ha választása érvénytelen, vagy ha a választási törvényt súlyosan megsértették,

g) abban az esetben, ha képviselői minőségével összeférhetetlen alkalmazásba lép, vagy ha ilyen alkalmazásról nem mond le,

h) a Litván Köztársaság állampolgárságának elvesztésével.”

A litván házszabály részletesen foglalkozik a mandátumvesztés körülményeivel, illetve a Mentelmi, etikai és mandátumvizsgáló bizottság feladatkörével.

Amennyiben a képviselő ellen büntetőjogi eljárás indul vagy letartóztatják, attól kezdve a képviselő nem vehet részt a plenáris és a bizottsági üléseken, és minden olyan testületben, ahol képviselői minőségében volt jelen.

A házszabály szerint, amennyiben kiderül, hogy a megválasztott képviselő nem bírja a hivatalos nyelvet (litván) olyan szinten, hogy teendőit el tudja látni, elveszíti mandátumát. Összeférhetlenség esetén szintén.

Amennyiben egy ülészak alatt az ülésnapok több mint feléről igazolatlanul van távol, az szintén mandátumvesztéssel jár.

Ha beszámíthatatlan állapotban követett el bűncselekményt, vagy a bűnelkövetés után került mentálisan beteg állapotban, az szintén mandátumvesztéssel jár.

LUXEMBURG

Állami tisztségek

Az [Alkotmány](#) 54. cikke szerint: ([Alkotmány 2013. évi módosításának francia szövege](#))

(1) Összeférhetetlen a képviselői megbízatás

- a Kormánytagsággal;
- az Államtanácsi tagsággal;
- a bírói tisztséggel;
- a Számvevőszéki tagsággal;
- a kerületi biztosi tisztséggel;
- az állami adófelügyelői és számvevői tisztséggel;
- a szolgálati állományban lévő hivatásos katonai tisztséggel.

(2) Összeférhetlenség esetén a tisztségviselőnek joga van választani képviselői megbízatása és tisztsége között.

(3) Az a képviselő, akit Kormánytaggá neveztek ki, és képviselői megbízatásáról lemondott, teljes jogú tagként kerül vissza első helyettesítőnek arra a listára, melyen megválasztották.

Gazdasági tisztségek

Az Alkotmányon túl a 2003. évi (II. 18) [választójogi törvény](#) is kitér a képviselők összeférhetlenségének szabályozására. A törvény 129-131. paragrafusa szerint; a képviselő nem lehet állami fenntartású intézmény/hivatal/önkormányzat alkalmazottja, továbbá kormányzati által felügyelt szerveknél, állami tulajdonban lévő vasúttársaságnál, és bizonyos esetekben választási bizottságoknál sem. (A legutóbbi 2013-as választás kapcsán készült [jogszabályok összefoglalója](#))

Ezen kívül a képviselők minden egyéb tevékenységet folytathatnak, a jövedelemszerzés lehetőségét nem kizárva, például gazdasági szervezeten belüli tisztség viselését ([GRECO jelentés, 2013](#)).

Egyéb

A választási törvény tiltja, hogy a képviselőnek rokoni vagy házassági kapcsolata legyen a Képviselőház tagjaival. (*Választási törvény, 131. paragrafus*)

MÁLTA

Állami tisztségek

A képviselői összeférhetlenség eseteit [Alkotmány](#) 54. cikkelye szabályozza Eszerint képviselő:

- nem viselhet közhivatalt, illetve ilyen minőségben nem járhat el, nem lehet a fegyveres erők tagja, kivéve, ha a Parlament eltérően rendelkezik. Nem tekinthető közhivatalt viselő személynek, aki
  - lemondás folytán nem áll a közhivatal aktív állományában,

- Máltai Egyetem oktatója, aki hivatalánál fogva nincs kizárva a magántevékenység folytatása alól, és a máltai kormányzat teljes munkaidőben nem alkalmazza

Gazdasági tisztségek

Nem lehet képviselő,

- aki olyan kft. tagja, vagy olyan vállalat igazgatója vagy vezetője, amely a kormánnyal munkavégzésre irányuló vagy közszolgáltatásra vonatkozó kereskedelmi szerződést kötött, és a választások előtt legalább egy hónappal a hivatalos lapban nem tette közzé a szerződést, valamint saját maga és vállalata érdekeltségeit;
- aki ellen máltai törvény alapján bírói ítélettel vagy más módon csődeljárást folytattak vagy a fizetéseketelenséget rendezni hivatott csődegyezsége nem teljesítette;
- akit máltai bíróság tékozló életmódja miatt pénzügyeinek önálló vitelétől eltiltott;
- aki olyan tisztséget tölt be, amely kapcsolatos, vagy amely alapján felelős a képviselőházi választások lefolytatásáért, vagy a választói névjegyzék összeállításáért vagy felülvizsgálataért;

Méltóságvesztés, egyéb

A képviselői megbíztatás megszűnik,

- aki a kormánnyal munkavégzésre irányuló vagy közszolgáltatásra vonatkozó kereskedelmi szerződést köt, vagy korlátlan felelősségű társaság tagjaként vagy vállalat igazgatójaként vagy vezetőjeként ilyen szerződés részesévé válik, valamint ha olyan korlátlan felelősségű társaságnak lesz tagja, illetve vállalatnak igazgatója vagy vezetője, amely a kormánnyal korábban ilyen szerződést kötött. Amennyiben a képviselő nem szünteti meg megbíztatását, a szerződéskötés előtt, vagy az után a lehető leghamarabb közli a házelnökkel a szerződés természetét, valamint saját maga és vállalata érdekeltségeit.
- amennyiben a képviselő a Hárszabályban meghatározott ideig és feltételek mellett hiányzik az ülésekről;
- amennyiben a képviselő máltai állampolgársága megszűnik;
- amennyiben elveszíti képviselőházi aktív választójogát;
- a képviselőt halálra, vagy szabadságvesztés-büntetésre ítélték, cselekvőképtelennek nyilvánították, ellene csődeljárást indítottak, vagy választási bűncselekményt követett el.

A képviselőt megilleti a jogorvoslati jog, ennek gyakorlása alatt képviselői jogait nem gyakorolhatja.

Nem lehet képviselő:

- aki külföldi állam állampolgára, és állampolgárságát önkéntesen szerezte, vagy a külföldi államnak hűséget esküdött;
- akit máltai bíróság cselekvőképtelennek vagy más módon kóros elmeállapotúnak nyilvánított;
- akit máltai bíróság halálra ítélt, vagy bíróság, illetve helyette eljáró más hatóság által kiszabott bármilyen formájú, tizenkét hónapot meghaladó szabadságvesztés-büntetését tölti, abban az esetben is, ha a büntetés végrehajtását felfüggesztették. Nem tekinthető szabadságvesztésnek, ha az a pénzbüntetés mellett alternatív büntetésként szerepel, vagy pénzbüntetését változtatták át szabadságvesztésre;
- akinek passzív választójogát választási bűncselekmény elkövetése miatt megvonták.

NÉMETORSZÁG

Állami tisztségek

A [Német Szövetségi Köztársaság alaptörvénye](#) (55.cikk (1)) kimondja, hogy a szövetségi elnök nem lehet a kormány vagy törvényhozó testület tagja.

A képviselőkről szóló törvény ([Abgeordnetengesetz](#)) §5 (1) értelmében, ha

- köztisztviselőt (határozott vagy határozatlan idejű szerződéssel),
- bírót,
- a fegyveres erők tagját,
- közalkalmazottat (public service employee)

választanak képviselővé, akkor addigi pozíciójával járó jogait és kötelességeit felfüggesztik a képviselői megbízás idejére, a titoktartási kötelezettség illetve a jutalmak és ajándékok elfogadásának tilalma kivételével.

A §9 (2) szerint egyetemi professzorok és adjunktusok képviselőségük idején is folytathatják kutatási és oktatási tevékenységüket, illetve segíthetik doktoranduszok és posztdoktorok munkáját, de a javadalmazásuk e tevékenységért nem haladhatja meg annak a bérnek a 25 százalékát, amit egyetemei oktatói szerződéssel kapnának.

Gazdasági tisztségek

A képviselőkről szóló törvény ([Abgeordnetengesetz](#)) §44a szerint a képviselők mandátumuk idején is végezhetnek egyéb szakmai tevékenységet, de a tevékenységük középpontjában a képviselői feladatoknak kell állni, illetve nem fogadhatnak el pénzt vagy egyéb juttatásokat megfelelő ellenszolgáltatás hiányában.

A képviselők a [Bundestag-képviselők magatartási kódexe](#) értelmében kötelesek beszámolni a Bundestag elnökének írásban arról, ha gazdasági tisztséget viselnek illetve a tevékenységből származó jövedelmekről, ha azok havi szintje meghaladja az 1 000 eurót, vagy az éves szintje a 10 000 eurót (1. szabály (2)-(3)). Ezen információk a Hivatali Kézikönyvben (Amtliches Handbuch) és a Bundestag weboldalán publikálásra kerülnek (3. szabály).

A magatartási kódex 5. szabálya tiltja, hogy üzleti vagy oktatói tevékenysége során a képviselő utaljon arra, hogy a Bundestag tagja.

Méltóságvesztés, egyéb

A választási törvény ([Bundewahlgesetz](#)) §46 szerint a képviselő elveszíti mandátumát, amennyiben:

- a mandátumszerzés érvénytelen,
- a választási eredmények újbóli megállapításra kerülnek,
- a választhatóság valamely feltételének a képviselő már nem felel meg,
- a képviselő lemond a mandátumáról,
- az Alkotmánybíróság megállapítja a képviselő pártja, vagy a párt egy olyan szervezetének alkotmányellenességét, aminek a képviselő tagja.

OLASZORSZÁG

Állami tisztségek

Az [Alkotmány](#) 65. cikke szerint senki nem lehet egyidejűleg mindkét kamara tagja és külön törvény határozza meg a képviselői és szenátori megbízatással való összeférhetetlenség valamint a meg nem választhatóság eseteit.

A 66. cikk szerint mindkét kamara megvizsgálja tagjai mandátumának érvényességét, és dönt a meg nem választhatóság és összeférhetetlenség utólag felmerült eseteiben.

Nem lehet tagja a Parlamentnek:

- a köztársasági elnök (Alkotmány 84. cikk),
- a bírák (Alkotmány 104. cikk),
- a regionális tanács vagy kabinet tagjai (Alkotmány 122. cikk),
- az alkotmánybírák (Alkotmány 135. cikk).

A [Képviselőház házszabály](#) 17 paragrafusa szerint a képviselőcsoportok megalakulását követően az elnök kinevezi a Választási Bizottság tagjait, amely bizottság vizsgálja és jelentést készít a választások szabályosságáról, az érvénytelen választások és az összeegyeztethetlenség okairól.

Gazdasági tisztségek

Az összeférhetetlenséget szabályozó jogszabály ([Law No. 60/1953.](#)) szerint a parlamenti képviselők nem tölthetnek be tisztséget állami és állami tulajdonban lévő vagy állam által ellenőrzött, illetve a közigazgatás által szabályozott vagy finanszírozott vállalatoknál. Ez alól kivételek a kulturális, karitatív és vallási intézmények, valamint a felsőoktatási intézmények.

A parlamenti képviselők nem vállalhatnak szakmai képviseletet semmilyen formában sem, nem nyújthatnak pénzügyi vagy gazdasági támogatást és/vagy tanácsot.

Méltóságvesztés

A parlamenti képviselő elveszíti mandátumát összeférhetlenség esetén (Alkotmány 66. cikk), vagy érvényes elmarasztaló bírósági ítélet esetén.

Egyéb

A kormány a 2012-es korrupcióellenes törvény elfogadását követően törvényerejű rendeletet hozott a közigazgatáson belüli információk átláthatóságáról ([2013. évi 33. sz. törvényerejű rendelet a közigazgatással kapcsolatos információk közzétételéről, átláthatóságáról és terjesztéséről](#)) amelynek értelmében a választott és kinevezett tisztségviselőknek és azok rokonainak a vagyonát nyilvánosságra kell hozni. E vagyonyilatkozat-tételi rendszer alkalmazandó a – központi, regionális és helyi szintű – választott és kinevezett tisztségviselőkre. (forrás: [Az Európai Unió antikorrupciós jelentése: 12 melléklet, Olaszország](#))

PORTUGÁLIA

Állami tisztségek

Az [Alkotmány](#) 50. cikke rendelkezik a Közhivatal betöltéséhez való jogról. E szerint minden állampolgárnak egyenlő és korlátozások nélküli joga van közhivatal viseléséhez. Senkivel szemben sem lehet hátrányos megkülönböztetést alkalmazni hivatali posztjára, állására, szakmai előmenetelére vagy szociális juttatásaira vonatkozóan, politikai jogainak gyakorlására vagy közhivatali funkció betöltésére való tekintettel. Az 51. cikk szerint senki sem lehet egyszerre több politikai párt tagja, és nem rendelkezhet olyan jogokkal, amelyek abból fakadnak, hogy valamely törvényesen működő párt tagja vagy nem tagja. A 154. cikk kimondja, hogy azon képviselők, akiket a kormány tagjaivá neveztek ki, e megbízatásuk lejártáig nem gyakorolhatják mandátumukat. A törvény szabályozza azokat a körülményeket és feltételeket, amelyek között a képviselőknek engedélyt kell kérniük a nemzetgyűléstől esküdtszéki tagság, választottbíróági funkció ellátására, szakértői vagy tanúként történő közreműködésre.

A [Választási törvény](#) (1979. évi 14. törvény) 5. szakasza szerint összeférhetetlen a képviselői tisztséggel:

- köztársasági elnök
- aktív állományban lévő bírák és ügyészek
- aktív szolgálatban lévő katonai személyzet és a militarizált erők
- aktív állományban lévő diplomaták
- Nemzeti Választási Bizottság tagjai

A [Politikai tisztségviselők és állami vezetők összeférhetlenségéről és alkalmatlanságáról szóló 1993. évi 64. törvény](#) 9. szakasza szerint a magas rangú politikai tisztségviselők nem lehetnek választottbírák, tanúk, illetve szakértők függetlenül attól, hogy e tevékenységük által részesülnek-e díjazásban. Eme funkciók betöltésétől számított 1 évig áll fenn az összeférhetlenségi ok.

A törvény 10. szakasza előírja a politikai tisztségviselőknek, hogy a hivataluk betöltését követő 60 napon belül leadjanak egy nyilatkozatot az Alkotmánybíróságon és a Főügyészségen, amiben kijelentik, hogy személyüket érintő összeférhetlenségi ok nem áll fenn. Az Alkotmánybíróság felülvizsgálhatja a nyilatkozatot és szankciókat szabhat ki. Ha a főügyésznek kétsége merül fel a nyilatkozatot illetően, magyarázatra szólíthatja fel a politikai tisztségviselőt. Ha a kétségek eloszlátása nem sikerül, a főügyész értesíti az illetékes szervet a szankciók kiszabása érdekében.

Gazdasági tisztségek

A Politikai tisztségviselők és állami vezetők összeférhetlenségéről és alkalmatlanságáról szóló 1993. évi 64. törvény 7. szakasza kimondja, hogy a vezető állami tisztség összeférhetetlen bármely más jövedelemszerző tevékenységgel. Kivételként említi a felsőoktatási tevékenységet és a kutatást. A 7-A. szakasz rendelkezik egy Országgyűlés által vezetett nyilvános Összeférhetlenségi Nyilvántartásról.

A 8. szakasz szerint azon vállalatok, amelyekben egy szuverenitással rendelkező szerv tisztségviselője rendelkezik a tőke több mint 10 százalékaival, ki vannak zárva az állam vagy egyéb közszereplő által kiírt termékértékesítési és szolgáltatásnyújtási pályázatokból. Ez vonatkozik továbbá:

- képviselő házastársa a tulajdonos, ha az életközösség fennáll

- másodfokig a képviselő oldalági rokonai vonatkozásában
- a Polgári Törvénykönyv 2020. szakaszában meghatározott egyéb személyek vonatkozásában

Méltóságvesztés

Az Alkotmány 160. cikke szerint elvesztik hivatali tisztségüket azok a képviselők, akikre nézve a törvényben leírtak alapján alkalmatlanságot vagy összeférhetetlenséget állapítanak meg.

Az [Országgyűlési eljárási szabályzat](#) 3. szakasza szerint mandátumvesztéssel jár:

- az Alkotmányban írt összeférhetetlenségi esetek,
- ha a képviselő nem foglalja el a helyét az Országgyűlés negyedik üléséig, vagy megfelelő indok nélkül egy ülésszakon belül négy plenáris ülésen nem vesz részt.

A távollét igazolását a Házelnöknek kell benyújtani az akadály megszűnésétől számított ötödik nap végéig.

Összeférhetetlenség esetén az Országgyűlés először megvizsgálja a kompetens parlamenti bizottság előzetes véleményét, majd dönt a mandátumvesztésről. Ezt követően az Országgyűlés értesíti az érintett képviselőt, majd közzéteszi a döntést a hivatalos lapban (*Journal of the Assembly of the Republic*). A képviselőnek, akinek a mandátuma megkérdőjeleződött, a következő 10 napon belül joga van a plenáris ülésen történő személyes meghallgatáshoz (legfeljebb 15 perc), és hivatalban marad, amíg a plenáris ülés titkos szavazással végleges döntést nem hoz.

Egyéb

A Választási törvény 6. szakasz tartalmazza a különleges összeférhetetlenségi okokat:

- adóhivatalok és azon vallási szervezetek vezetői, akik rendelkeznek bármilyen igazságszolgáltatási jogkörrel, a saját illetékességi területükön
- azon portugál állampolgárok, akik másik állampolgársággal is rendelkeznek, nem lehetnek jelöltek azon választókerületben, amely magában foglalja azon állam területének egy részét, melynek állampolgárságával rendelkeznek

ROMÁNIA

Az [Alkotmány](#), a [Házaszabály](#) és a [Képviselők és szenátorok jogállásáról szóló 2006. évi 96. törvény](#) is szabályozza a képviselői összeférhetetlenség kérdését.

Állami és gazdasági tisztségek

Az Alkotmány 71. szakasza az összeférhetetlenségről:

„71. szakasz – *Összeférhetetlenségek*

(1) *Senki sem lehet egyidejűleg képviselő és szenátor.*

(2) *A képviselői vagy a szenátori minőség összeegyeztethetetlen bármely közhatalosi tisztség gyakorlásával, a kormánytagi tisztség kivételével.*

(3) Más összeférhetetlenségek alaptörvénnyel (organikus törvénnyel) állapítandók meg.”

A Házsabály részletesen, több szempontból is szabályozza az inkompatibilitás kérdését.

Képviselő állami tisztséget csak a kormányban viselhet, kormánytagként. Azon képviselők, akik kormánytagok, nem vállalhatnak tisztséget a parlament vezető testületeiben (Házbizottság, Bizottsági Elnöki Értekezlet, Parlamenti bizottság, Frakcióvezetői Értekezlet).

A képviselő nem lehet egyidejűleg szenátor illetve köztársasági elnök.

Képviselő nem lehet olyan személy, aki törvény szerint politikai párt tagja sem lehet.

A képviselői összeférhetetlenség szabályozása a **Képviselők és szenátorok jogállásáról szóló törvény** IV. fejezetében (14-19. szakaszában) szerepel:

- a képviselő nem lehet az Európai parlament képviselője is,
- gazdasági, kereskedelmi társaságnál (beleértve bankok, hitelintézetek, biztosító társaságok, pénzügyi szolgáltatók és állami intézmények) nem vállalhat tisztséget a vezető testületben, nevesül nem lehet elnök, alelnök, igazgató, igazgatótanácsi tag, könyvvizsgáló;
- gazdasági, kereskedelmi pénzügyi társaságok illetve részvénytársaság vagy egyéb szövetség ülésének levezető elnöke vagy titkára;
- nem lehet tagja állami vállalat vezető testületének;
- külföldön állami tisztséges sem viselhet;
- szakszervezeti egyesületekben elnök, alelnök és titkár sem lehet;
- nem viselhet olyan tisztséget, amely tisztség feltétele a politikai párttól való függetlenség.

Méltóságvesztés

A mandátum elvesztésének szabályozása a Képviselők és szenátorok jogállásáról szóló törvény 7. szakaszában szerepel. A törvény elsősorban a mandátumvesztés-eljárás szabályait tartalmazza. A mandátumvesztési eljárás akkor indul meg, ha az összeférhetetlenség valamelyik esete fennáll.

SPANYOLORSZÁG

Állami tisztségek

Az [Alkotmány](#) 66. cikke kimondja, hogy a Cortes a spanyol nép képviselője, amely a Képviselőházból és a Szenátusból áll. A 67. cikk szerint senki sem lehet egyidejűleg mindkét kamara tagja, valamint azt, hogy az autonóm közösségek Gyűlésébe szóló megbízatás nem egyeztethető össze a képviselőházi mandátummal.

Az Alkotmány 70. cikke szerint a képviselők és a szenátorok vonatkozásában a választhatóságból való kizárás és az összeférhetetlenség esetei magába foglalják a következőket:

- az Alkotmánybíróság tagja
- az államigazgatás vezető tisztségviselői közül azok, akiket a választási törvény megjelöl, a kormány tagjainak kivételével

- az ombudsman
- az aktív állományban lévő bírák és ügyészek
- a hivatásos katonák; a biztonsági erők és testületek, valamint a rendőrség aktív állományú tagjai
- a választási bizottságok tagjai

A [Választási törvény](#) (Ley Orgánica del Régimen Electoral General, 2011. szeptember 7-től hatályos) 6. szakasz 1. pontja szerinti összeférhetlenségi okok:

- spanyol királyi család 2917/1981. számú királyi rendelet alapján nyilvántartásba vett tagjai és házastársaik
- az Alkotmánybíróság, a Legfelsőbb Bíróság, az Államtanács, a Számvevőszék és az autonóm közösségek tanácsainak elnökei,
- az Alkotmánybíróság bírái, az Általános Igazságügyi Tanács (Consejo General del Poder Judicial) tagjai, a spanyol kormány tanácsadó testülete és a Számvevőszék tagjai
- az ombudsman (Defensor del Pueblo)
- az Állami Főügyész
- államtitkárok, főtítkárok, a minisztériumok és más azonos jogállással rendelkező szervek főigazgatói, különösen a Miniszterelnöki Kabinet igazgatói, illetve a Miniszterek és Államtitkárok Kabinetjének igazgatói
- külföld államban, vagy nemzetközi szervezetnél képviselettel rendelkező akkreditált diplomáciai képviseletek vezetői,
- aktív állományban lévő Legfelsőbb Bíróságon dolgozó bírák, a bírák és ügyészek
- hivatásos és tartalékos katonatisztek, valamint a fegyveres erők, a biztonsági és rendőri hadtest aktív szolgálatban lévő tagjai
- a választási bizottságok elnökei, tagjai és titkárai
- az autonóm közösségekben működő kormányzati küldöttek, helyettes küldöttek és a különböző területi hatáskörrel rendelkező hasonló jogállású hivatalnokok
- a Rádió és Televízió Hatóság (RTVE) elnöke, valamint a hatósághoz tartozó vállalatok elnökei
- országos hatáskörrel rendelkező autonóm államigazgatási szervek elnökei, igazgatói és hasonló jogállású tisztségviselői, valamint a mindenkori kormány küldöttei
- országos hatáskörű Társadalombiztosítási Alapok elnökei és főigazgatói
- a Választási Iroda igazgatója
- a Nemzeti Bank vezetője és vezető-helyettese, valamint az állami hitelintézet és hivatalos szervei elnökei és igazgatói
- a Nukleáris Biztonság Tanács elnöke, tanácsosa és főtitékára

Az alábbiak a hatáskörük alá tartozó területeken belül összeférhetlenségi okok:

- az állam bizonyos területein hatáskörrel rendelkező minisztériumok magasabb szintű hivatalnokai
- korlátozott területi hatáskörrel rendelkező autonóm igazgatási szervezetek elnökei, igazgatói és hasonló hatáskörű vezetői, valamint ezen szervezetekben működő kormányzati küldöttek
- a Rádió és Televízió Hatóság helyi küldöttei, valamint az autonóm közösségekhez tartozó televíziós állomások elnökei
- a társadalombiztosítási szervezetrendszer helyi és tartományi igazgatói

- Kormányzati Küldöttségek, valamint az ezek alá tartozó szervek főtitkárai
- Tartományi Választási Iroda küldöttei

A 154. szakasz 2. pontja szerint az Autonóm Községek Törvényhozó Testületének tagsága összeférhetetlen a képviselőházi tagsággal, az autonóm községek önkormányzati tagságával és elnökségével, valamint a regionális önkormányzatok valamennyi tisztségével. A 3. pont megismétli az Alkotmány azon szabályát, hogy senki sem lehet egyszerre a Képviselőház és a Szenátus tagja.

A képviselőházi és szenátusi tagságból történő kizárást von maga után a 155. szakasz szerint az összeférhetlenségi okokon felül:

- a Versenyjogi Bizottság elnöke
- a Spanyol Híradó és Televíziós vállalat Igazgatótanácsának tagjai
- a miniszterelnök, a miniszterek és az államtitkárok végrehajtó irodáinak tagjai
- az Autonóm Kikötők, Hidrológiai Kerületi Hatóságok, a díjköteles autópályák koncessziós társaságainál működő:
  - kormányzati képviselők
  - Igazgatótanács elnökei, annak tagjai
  - tisztviselők, főigazgatók, igazgatók, valamint a hasonló munkakörök birtokosai
  - állami monopóliumok és a vállalatok közvetlen vagy közvetett ellenőrzése révén többségi részesedést szerzett állami szerv, függetlenül annak jogi formájától
  - államilag finanszírozott Takarékszövetkezetek
- jogerős bírósági határozattal illegálisnak nyilvánított párt, szövetség, vagy koalíció által jelölt képviselőházi vagy szenátusi tag, valamint jogerős bírósági határozattal betiltott elektori csoportok által jelölt tagok

A Választási törvény 159. szakasz 1. pontja tovább részletezi az összeférhetetlen foglalkozásokat (pl. bármely állami cégben végzett management vagy tanácsadói munka, amely kapcsolatban áll állami, autonóm községi, vagy helyi hatósági szinten valamely támogatás megszerzésével; képviselői vagy tanácsadói munkakör, melynek célja az állami monopólium koncessziójának megszerzése, stb.). A 2. pont megemlíti a kivételeket az előbb részletezett főszabály alól (pl. irodalmi, tudományos, művészeti tevékenységek).

Gazdasági tisztségek

A Választási törvény 156. szakasza nevezi meg a gazdasági összeférhetlenségi okokat:

- a képviselők olyan kollektív végrehajtó szervek, vagy szervezetek igazgatósága, közintézmények tagjai lehetnek, illetve olyan közvetlenül vagy közvetetten a közszféra irányítása alatt álló cégekben szerezhetnek többségi tulajdont, ahol az ilyen kinevezést a mindenkori Parlament adja – a Parlament mint egész, vagy az érintett Autonóm Község Törvényhozó Testülete. Az utazási és napidíjra ebben az esetben is csak akkor jogosultak, amennyiben erre az Államigazgatási törvény lehetőséget ad.
- Semmilyen körülmények között sem tölthet be többet a Ház tagja az első bekezdésben felsorolt tisztségek közül.

Méltóságvesztés, egyéb

A Képviselőházi Szabályzat 21. szakasza szerint a képviselői jogok felfüggesztése következik be:

- parlamenti fegyelmi szabályok megsértése esetén
- képviselői mentelmi jog felfüggesztése esetén, ha a Ház megadja az igazságügyi hatóságok által kért engedélyt és a képviselő előzetes őrizetben van, folyamatos fogvatartásának idejére.

A 22. szakasz szerint a képviselő elveszti státuszát:

- a bíróság hatályon kívül helyezte választási programját
- halál, vagy jogerős bírósági határozattal megállapított alkalmatlanság
- a ház feloszlata, vagy a mandátum idejének lejárta
- mandátumról való lemondás esetén

A Választási törvény 6. szakasz 2. pontja szerint összeférhetetlen:

- jogerős bírósági határozattal börtönbüntetésre ítélt személyek a mentesítéshez szükséges idő leteltéig
- jogerőre nem emelkedett ítélet esetén is a terhelt, ha a bűncselekmény, amelynek elkövetésével vádolják lázadás, terrorizmus vagy egyéb olyan állam elleni bűncselekmény, amelynél a kirótt büntetés a közhivataltól eltiltás, vagy közhivatal viselésének felfüggesztése.

A választási törvény a 157. szakasza szerint összeférhetetlen:

- A képviselői jogállás nem egyeztethető össze más olyan szakmával vagy tevékenységgel, legyen az magán vagy állami, saját vagy más személyek javára történő, amely által javadalmazásban, tiszteletdíjban, vagy bármely más típusú bérezésben részesülnek.
- A képviselői mandátum különösen összeegyeztethetetlen a közszolgálatban történő, valamint az alkotmányos szervek költségvetési előirányzataival összefüggő munkavállalással, a közigazgatási szervek, az NGO-k, és a közvetlen vagy közvetett többségi állami befolyással működő cégekben történő munkavállalással.
- Kivételt képez a főszabály alól az egyetemi oktatási és kutatási tevékenység, mivel ezek nem állnak állami irányítás és felügyelet alatt, azonban a területen tevékenykedők kizárólag a törvény által előírt térítésben részesülhetnek.

A Választási törvény 158. szakasza szerint:

- Semmilyen körülmények között nem részesülhet a képviselő összeférhetetlen pozíciókból eredő díjazásban, leszámítva az utazási költségeket és a napidíjat, amelyre a kompatibilis tevékenységgel kapcsolatban jogosultak.

Különösen a kongresszus tagjaira vonatkoztatva említi a törvény, hogy nem részesülhetnek öregségi nyugdíjban és a köz- és kötelező társadalombiztosítási rendszerből történő egyéb kifizetésben. A mandátum lejártával ez a jogosultság azonnal újra életbe lép.

SVÉDORSZÁG

Állami tisztségek

A kormányzás szerkezetéről szóló törvény [4. fejezet 13 §-a](#) szerint míg a képviselő betölti a Házelnök vagy a kormány tagjának tiszteit, megbízatását póttag gyakorolja. Nincs kifejezett

akadály, hogy parlamenti képviselő helyi vagy regionális vezetői pozíciót is viseljen. A pártok szabályzata, ami ezt megtilthatja tagjainak.

Gazdasági tisztségek

A parlamenti képviselők kötelesek tájékoztatni a parlamentet gazdasági háttérükről (részvény tulajdon, igazgatósági tagság, egyéb bevételi források). A nyilvántartás hozzáférhető bárki számára. (Lásd [Financial interests and commitments](#))

Méltóságvesztés

A kormányzás szerkezetéről szóló törvény [12 §-a](#) szerint, ha a képviselőt bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják, a letartóztatásra, őrizetbe vételre és vizsgálati fogságra vonatkozó szabályok akkor alkalmazhatóak, ha a képviselő a cselekményt elismeri, vagy annak elkövetése során tetten érték, vagy ha a cselekmény két évnél nem rövidebb szabadságvesztés-büntetéssel fenyegetett.

SZLOVÁKIA

Állami tisztségek

Az [Alkotmány](#) kimondja, hogy nem lehet parlamenti képviselő az állami számvevőszék vezetője és helyettese (61.§ (4)), az alkotmánybíróság tagja (137.§ (2)), bírói, ügyészi, ombudsmani tisztséget betöltő személy, illetve fegyveres testületek tagjai, valamint európai parlamenti képviselők (77.§ (1)).

A kormánytagság nem összeférhetetlen a parlamenti mandátummal, de a mandátum gyakorlása a kormányzati megbízatás ideje alatt szünetel (77.§ (2)).

Gazdasági tisztségek

A közérdek védelmének figyelembe vételével történő köztisztviselői hivatal gyakorlásáról szóló [2004. évi 357. alkotmányos törvény](#) szerint képviselők nem lehetnek olyan döntéshozó testület, vizsgáló, ellenőrző, felügyelő bizottság tagjai, amelyek üzleti vállalkozás, jogi személy ellenőrzésére, felügyeletére hoztak létre. Kivételt jelent ez alól

- ha az adott testületben való részvételt kifejezetten egy törvény írja elő;
- ha a képviselő az állam, az Állami Vagyonalap, alap- vagy középszintű helyhatóság képviselőjében jár el;
- ha a testületi tagságért a képviselő nem kap fizetséget.

Általában tilos a képviselői mandátum mellett üzleti tevékenység végzése, kivéve azokat a szakmákat, amelyeket – adott törvény szabályozásai alapján – csak természetes személyek végezhetnek. A képviselőknek 30 nap áll rendelkezésükre bármely összeférhetetlenség felszámolására.

Méltóságvesztés, egyéb

A képviselői mandátum megszűnéséhez vezethet a képviselő eskü megtagadása, a más képviselő helyett végzett szavazás, súlyos bűncselekmény elkövetése, illetve a meg nem szüntetett összeférhetetlenség is.

A mandátum megszűnésének feltétele a parlament háromötödös megerősítése, mely döntés alól az alkotmánybírósághoz lehet fellebbezni.

SZLOVÉNIA

A képviselői összeférhetetlenséget az [Alkotmány](#) és [A képviselőről szóló 1992. évi 48. törvény](#) is szabályozza.

Állami és gazdasági tisztségek

Az Alkotmány kimondja:

„82. cikk

(1) A képviselők az egész nép képviselői, őket semmilyen utasítás nem köti.

(2) Törvény állapítja meg, kik nem választhatók képviselővé, valamint a képviselői és más tisztséggel és tevékenységgel való összeférhetetlenséget.

(3) A képviselők megbízatását a Nemzetgyűlés igazolja. A Nemzetgyűlés döntése ellen a törvénnyel összhangban az Alkotmánybírósághoz lehet fellebbezni.

...

100. cikk

(1) Az Államtanács tagja nem lehet a Nemzetgyűlés képviselője is.”

A képviselőről szóló törvény III. fejezete (10-13. cikkely) tér ki az összeférhetetlenség eseteire, vagyis a képviselő

- nem lehet tagja az Államtanácsnak és más állami szervnek sem;
- önkormányzat szervben nem tölthet be tisztséget;
- nem lehet polgármester vagy annak helyettese;
- nem lehet miniszterelnök vagy miniszter;
- nem folytathat kereső tevékenységet olyan területen, amit a törvény az összeférhetetlenségi kritériumokban nevesít;
- nem folytathat kereső tevékenységet gazdálkodó szervnél és nem lehet vezetőségi tagja a versenyszférában működő vállalatnak;
- és felügyelőbizottsági tagságot sem vállalhat.

Szakmai, tudományos, oktatási-nevelési vagy kutatási területen akkor tevékenykedhet, ha az erre fordított idő nem éri el a képviselő tevékenységre fordított idő egy ötödét. Ezt a tevékenységét a parlament Mentelmi bizottsága fele jelentenie kell.

Méltóságvesztés, egyéb

A mandátumvesztés eseteit a Képviselői törvény 9. cikkelye nevesíti, ezek a következők:

- ha elveszíti szavazati jogát;
- ha tartósan távol van, és nem képes elvégezni feladatát;
- ha 6 hónapot meghaladó felfüggesztett börtönbüntetésre ítélik;
- ha az összeférhetlenség három hónapon túl fennáll;
- lemondás esetén.